

Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği

görüŒ

GÖRÜŞ, MAYIS 1974

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği Bültenidir.

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Feyyaz Berker

Yazı İşleri Müdürü: Cem Duna

Basıldığı Yer: Nurtan Matbaası - İstanbul

Adres: Cumhuriyet Cad. Dörtler Ap. 18/2. Elmadağ - İstanbul.

Telefon: 46 24 12

Dernek'ten Haberler... Gelişmeler...

Nisan ayı camiamız ve Dernek yönünden oldukça hareketli geçti. Çoğu basın organlarında lehimize ve aleyhimize çeşitli yazılar çıktı. Bunun temel nedenlerinden biri 2-3 Nisan 1974 tarihlerinde ev sahipliğini yapmış olduğumuz meslek kuruluşları toplantısı idi. Hür Teşebbüsün Ekonomik Sorunları üzerinde katılan kuruluşların görüşlerini ifade ettikleri bu toplantıya aşağıdaki kuruluşlar katıldılar:

T. Ticaret Odaları Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliđi

Ankara Sanayi Odası

Ankara Ticaret Odası

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası

Ege Bölgesi Sanayi Odası

İzmir Ticaret Odası

T. İşveren Sendikaları Konfederasyonu

T. Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu

T. Ziraat Odaları Birliđi

Tüccar ve Sanayiciler Derneği

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Önceden üzerinde çeşitli görüşler ileri sürülmesine rağmen gerek katılma yönünden gerekse gördüğü ilgi bakımından çok başarılı olan toplantının sonunda, bir komite katılanların genel görüşlerini basına açıkladılar. Nisan ayındaki diğer önemli çalışmamız ise bir süreden beri tertip etmekte olduğumuz ve çok yararlı bulunan Türk Sanayisini tanııtma gezilerinden Sayın Parlamento üyeleri için Ankara'da yapılan tanışma gezisi oldu. Bu geziye Senato Malî ve İktisadî İşler Komisyonu üyeleri, Millet Meclisi Sanayi, Teknoloji ve Ticaret Komisyonu üyeleri ile üyelerimiz katıldılar.

Derneğin iç bünyesi bakımından çok önemli bir gelişmede, kuruluşundan bu yana ilk Genel Sekreterin görevine başlaması oldu, Devlet Plânlama Teşkilâtından Derneđimize gelen Sayın T. Güngör Uras 1955 yılında A.Ü. SBF Ma-

Yurt dışında muhtelif eğitim programlarına katılmıştır. Son dokuz yıllık dönemde Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkiltında İktisadi Plânlama Dairesinde İktisatçı olarak değişik bölümlerde hizmet görmüştür. 1959 yılından bu yana değişik gazetelerde makaleleri yayınlanmıştır. Teksir edilmiş ve basılmış çok sayıda çalışmaları vardır.

Sayın Uras'ın, yeni görevinde de başarılarının devamını diliyoruz.

Ihracatta Vergi İadesi

Derneğimiz tarafından yayınlanmış olan bir çalışmanın sonuçlarına göre, 1964-1972 yılları arasında toplam ihracat gelirleri, cari fiyatlarla % 221 oranında artarak 3.7 milyar liradan 11.8 milyar liraya yükselmiştir. Buna karşılık teşvik uygulamasına tabi ihracat ise 103 milyon liradan 3.2 milyar liraya yükselmiştir. Artış oranı % 2990 oranındadır.

Bahis konusu dokuz aylık süre 1964-1968 ve 1969-1972 olarak iki alt döneme ayrıldığında, teşvik uygulamasının son dönemde oldukça etkin olduğu görülür. (tablo 1)'de her iki dönem için toplam ihracat, vergi iadesine tabi ihracat ve vergi iadesi değerleri verilmiştir.

TABLO 1
İHRACATTA VERGİ İADESİ UYGULAMASI

	(1968 sabit fiyatlarıyla)		
	1964-1968	1969-1972	% artış
Toplam İhracat (1000 TL)	21,354,426	26,301,007	23.1
İadeye Tabi İhracat (1000 TL)	1,121,033	6,703,277	498.0
Vergi İadesi (1000 TL)	151,406	1,272,339	740.3
İadeye Tabi İhracat/Toplam İhracat	5.24	25.40	386.3
Vergi İadesi/İadeye Tabi İhracat	13.5	18.9	40.0

(Şekil 1) de ise toplam ve iadeye tabi ihracatın gelişme endeksleri bulunmaktadır. (Tablo I) den de anlaşılacağı üzere, toplam ihracat gelirleri iki dönem arasında % 23.1 oranında artarken, iadeye tabi ihracatın payı % 5.24 den % 25.4'e yükselmiş bulunmaktadır.

1969-1972 yıllarında yapılan vergi iadesi toplamı 1968 fiyatlarıyla 1.272 milyar lira olmuştur. Ancak aynı dönemde teşvik uygulaması olmadığını ve teşvik uygulamasına tabi sektörlerde ihracatın, toplam ihracatla aynı oranda gerçekleştiği varsayılsa bu sektörlerde ihracat toplamın 1.3 milyar lira civarında olması gerekecekti.

Bu varsayıma dayalı olarak teşvik uygulaması sonucu sağlanan ek ihracatın 5.3 milyar civarında olduğu görülmektedir. (Tablo 2) de ek ihracatın sağladığı döviz kazancı ve teşvik maliyetinin karşılaştırılması verilmiştir.

TABLO 2
İHRACATTA VERGİ İADESİ
UYGULAMASI SONUÇLARI
1969 - 1972

(1968 sabit fiyatlarıyla)

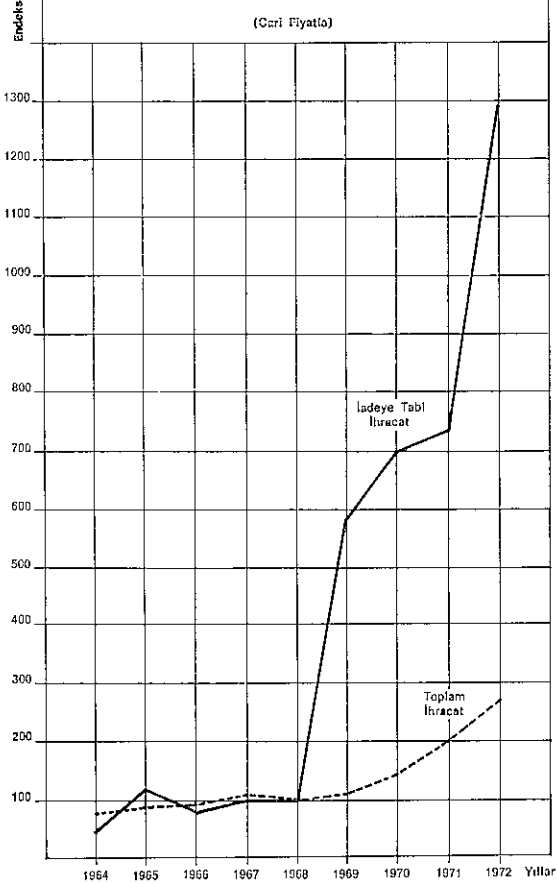
	1000 TL.
1. Toplam İhracat	26,301,007
2. İadeye tabi ihracat (gerçek).	6,703,277
3. Normal Gelişme varsayımı ile tahmini ihracat	1,379,991
4. Teşvikin sağladığı ek ihracatın döviz kazancı	5,323,286
5. Vergi İadesi (Teşvikin Maliyeti)	1,272,339
6. Fark (4 - 5)	4,050,947

Özet olarak, görülmektedir ki 1969-1972 yılları arasında uygulanmış olan ihracatı teşvik tedbirleri, 1,272 milyon liralık maliyetinin yanısıra 5,323 milyon liralık bir ihracat artışı ve dolayısıyla ek döviz kazancı sağlamıştır. Şurasını da belirtmek gerekir ki vergi iadeleri Hazine için gerçek bir sübvansiyon anlamında olmayıp, vergiden vazgeçme olarak düşünülmelidir. Zira iade oranları mamul fiyatındaki gerçek vergi yükü bulunarak Maliye Bakanlığınca hesaplanmıştır.

İhracatta vergi iadesi uygulamasının, sağladığı ek döviz kazancı yanısıra, ihracat maliarı yapısının önemli ölçüde değişmesi dünya pazarlarında yeni sınai ürünlerle bir yer tutmamızı ve en önemlisi Türk müteşebbisinin ihracat yeteneğini arttırması bakımından ölçsüz yararları olmaktadır.

ŞEKİL I
TOPLAM İHRACAT VE İADEYE TABİ
İHRACATIN GELİŞME ENDEKSLERİ (1983=100)
1984 - 1972

Otomotiv ve Elektronik Sanayiindeki son Gelişmeler

Yerli Parça Oranlarında Büyük Artış Var.

İKA Ajansının 18.4.1974 tarihli günlük iktisadî ve ticarî bülteninde yer alan bir araştırmada Otomotiv ve Elektronik Sanayiindeki gelişmeler verilmektedir. Aşağıdaki rakkamlar bu gelişmeyi göstermektedir.

İMALÂT RAKAMLARI

1 9 7 3

	1970	1971	1972	Üretim	Yerli katkı oranı
Otomobil	3660	13138	30084	46856	% 67 - 72
Traktör	7921	15789	23178	32794	% 55 - 60
Biçer döğeri	60	190	760	960	% 75
Kamyon	6054	5003	8711	11721	% 58
Kamyonet	4374	5927	6029	8583	% 58
Otobüs	711	606	908	1256	% 75
Minibüs	1101	1930	3778	4550	% 60
Televizyon	—	7366	40557	152015	% 60 - 65
Radyo	197176	232155	227115	228027	% 75 - 85

Enerji Darlığı

Bugün, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de enerji darlığı en önemli sorunlardan biridir. Sanayi üretiminden, evlerin aydınlatma ve ısıtılmasına kadar çeşitli yerlerde kullanılan elektrik enerjisinin ekonomi için ne derecede önemli darboğazlar yarattığını günlük hayatta bile izlemekteyiz. 1930 yılında 106 milyon Kwh olan brüt elektrik enerjisi üretimi 1970 yılında 8.6 milyar Kwh'a yükselmiş, 1973 yılında ise bu

liye ve Ekonomi Bölümünden mezun olmuştur. miktar yaklaşık olarak 12.5 milyar Kwh olmuştur. Bu süredeki artış % 45 civarında olmasına rağmen elektrik enerjisi talebini karşılamaktan uzaktır. 1943 yılında toplam elektrik üretiminin % 9.9'u ev ve ticarethaneler için % 68.6'sı sanayide kullanılırken bu oranlar 1970 yılında sırasıyla % 17.7 ve % 61.5 olmuştur. 1970 yılında sanayi kuruluşları elektrik enerjisi ihtiyaçlarının % 10.2'sini kendi üretimleri ile karşılamışlardır. 1973 yılında ise DPT rakamlarına göre, brüt elektrik enerjisi üretiminin % 17.0'si ev ve ticarethanelerde % 62.5'i de sanayide kullanıldığı tahmin edilmiştir.

Son yıllarda kurulması plânlanan üretim tesislerinin zamanında devreye girememesi bugün çekilen sıkıntının daha da artmasına yol açmıştır. Elektrik enerjisi talebi yılda yaklaşık olarak % 18-20 civarında artarken 1974 yılındaki enerji açığı 1 milyar Kwh civarında beklenmektedir.

Dernekten İsteyiniz

Derneğin kütüphanesine

— Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu TÜRDOK tarafından her ay yayınlanmakta olan «Bilimsel Toplantı Duyuru Bülteni»nin

1. Matematik, Astronomi, Meteoroloji ve Fizik Bilimleri
2. Kimya
3. Biyoloji, Botanik, Zooloji
4. Yer Bilimleri
5. Mühendislik
6. İnşaat Mühendisliği, Mimarlık, Şehircilik ve Çevre Sorunları
7. Elektrik Mühendisliği ve Elektronik
8. Tıp
9. Veterinerlik ve Hayvancılık
10. Tarım ve Ormancılık
11. Endüstriyel İşletmecilik
12. Enformasyon, Dokümantasyon ve Kütüphanecilik

konulardaki serileri gelmiştir. İsteyenler TÜRDOK, Atatürk Blv. 225 Kavaklıdere — Ankara adresine müracaat ederek abone olabilirler.

— ODTÜ Mühendislik Fakültesince yayınlanmış olan «1972 Yılı Yüksek Lisans Tez Çalışmaları Özetleri» adlı kitap isteyenlere gönderilmektedir.

MAYIS 1974

Çarşamba	1	
Perşembe	2	
Cuma	3	
C. ertesi	4	
P. ertesi	6	
Salı	7	
Çarşamba	8	
Perşembe	9	
Cuma	10	
C. ertesi	11	
P. ertesi	13	
Salı	14	
Çarşamba	15	
Perşembe	16	
Cuma	17	
C. ertesi	18	
P. ertesi	20	
Salı	21	
Çarşamba	22	
Perşembe	23	
Cuma	24	
C. ertesi	25	
P. ertesi	27	
Salı	28	
Çarşamba	29	
Perşembe	30	
Cuma	31	